

BUITEN

11^E JAARGANG N^O. 3.

ZATERDAG 20 JANUARI 1917.

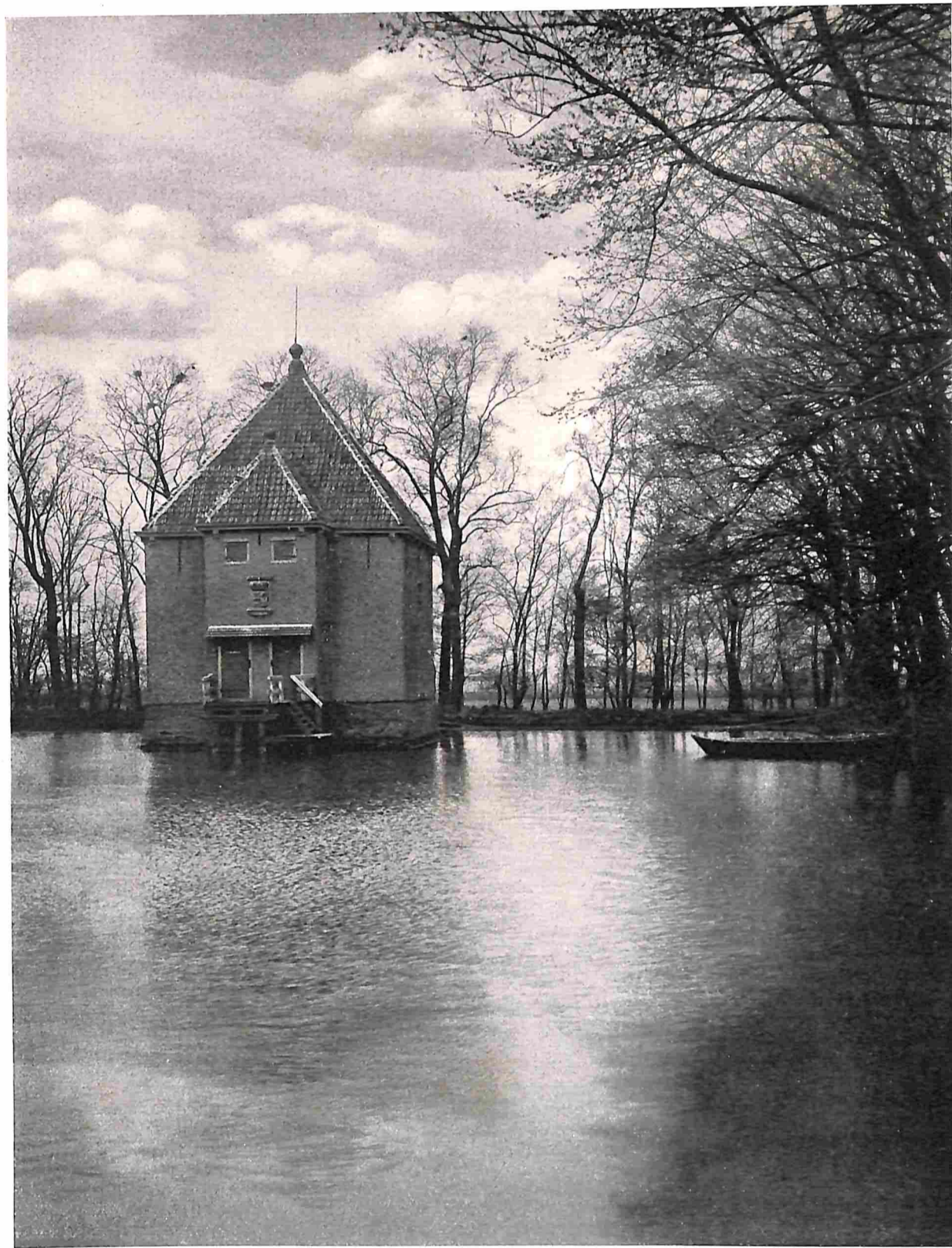

Foto C. Steenbergh.

'S LANDS KRUIHUIS BUITEN DELFT. TWEEDE (WESTELIJKE) TOREN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE BELANGWEKKENDE GESCHIEDENIS VAN MEVROUW Balfame, door Gertrude Atherton (3).	BLZ. 26
SCHAPENVLEESCH VOORHEEN EN THANS, door F. W. Drijver 's Lands Kruithuis Buiten Delft, door Mr. L. G. N. Bouricius, (geïllustreerd).	BLZ. 25, 28—32
NOGMAALS „DOLLE GRIET”, door J. B. Becker.	BLZ. 29
VAN EEN ROEK EN EEN VliegENZWAM, door J. L. F. de M.	„ 30
KENNERMERLEGENDEN, door G. J. Bettink.	„ 32
DE HEREMIETKREEFT BIJ ZIJN VERHUUZING, door C. O. Bartels, (geïllustreerd).	„ 33
EEN TRAGEDIE IN DE BERGEN, door B.	„ 33
DE VERBREEDING VAN DE VIJZELSTRAAT TE AMSTERDAM, (geïllustreerd).	BLZ. 34—35
EEN VERGETEN OPSCHRIFT, door G.	BLZ. 35
HET AMERIKAANSCH DUEL, door Ewald Gerhard Seeliger (9).	„ 35
Prof. Dr. Joh. Westerdijk. Illustratie.	„ 36

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beteeftelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

De belangwekkende geschiedenis van Mevrouw Balfame

(3) DOOR GERTRUDE ATHERTON.

II.

DE bijeenkomst van de Vrijdag-Club was gehouden in de Geheerzaal, een zaal, waarin ook bioscoop-voorstellingen werden gegeven, en nu en dan een klucht, en waarin nu en dan politieke vergaderingen werden gehouden en liefdadigheidsbals van verschillende standen der maatschappij. Zij was bijzonder geschikt voor de steeds grooter wordende behoeften van de Vrijdag-Club, daar zij een gunstigen indruk op vreemdelingen maakte, en er achterin een klein vertrek was, waar thee kon worden geschonken.

Het was een frissche herfstavond waarop de presidente en haar bestuur afscheid namen van de gast van dezen gewichtigen dag en vlug huiswaarts stapten om zelf het souper te bereiden, of het „meisje” wat aan te zetten bij de voorbereidselen hiertoe. In troepjes op weg gaand, vielen er bij de verschillende straathoeken hoe langer zoo meer af, en eindelijk bevonden mevrouw Balfame en dokter Anna Steuer zich alleen in de oude straat. De spreek- en werkkamers van de dokter waren in de Mainstraat onder de Geheerzaal, tusschen de Elsinore-bank en den grooten drogistenwinkel, doch zij had ook een villatje gehuurd in wat bekend stond als de Elsinore Laan, en bijna heelemaal aan het andere einde der straat dan dat waar de Balfames woonden.

„Kom binnen”, zeide zij gastvrij, terwijl zij een hek opende dat overbodiglijk was aangebracht in het lage bukspalm-heggetje. „Je kunt best naar de Elks telefoneeren, en Dave zeggen het nieuwe hotel eens te probeeren. Ik heb je in geen eeuwen gezien.”

„Goed!” Het direct-volgend antwoord van mevrouw Balfame ging vergezeld van wat men in Elsinore noemde „haar onnaspeurlijken glimlach.” „t Is heel vriendelijk van je,” voegde zij er beleefd bij, want zelfs tegenover oude vrienden vergat zij nooit haar wellevendheid. „Ik verlang erg naar een kopje thee van je — als je 't tenminste zelf wilt zetten. Na die sandwiches zou ik heusch niets meer kunnen eten.”

„Goed, ik zal 't zelf zetten. Ten eerste omdat 't niet te drinken zou zijn als ik 't niet zelf deed, en ten tweede omdat 't Cassie's uitgaansavond is.”

Zij nam den sleutel van onder de voordeurmat, en draaide een electrisch knopje in de gang om en een tweede in een gezellige, rommelige zitkamer. In den tijd toen haar ouders nog leefden was de zitkamer de voorkamer geweest, met een even stijve atmosfeer als het paardeharen meubilair, doch in dezen tijd van meer elastische zeden was zij vol van gemakkelijke meubelen, stond er een davenport dicht bij de centrale verwarming, en waren de lessenaar en de tafel bedekt met allerlei medische en andere tijdschriften en handboeken.

„Wat is 't hier lekker warm en gezellig!” zeide mevrouw Balfame, terwijl zij haar hoed afzette, en haar shawl afdeed en ze zachtjes op een stoel legde. „Ik zal even telefoneeren en dan doe ik mijn oogen dicht, en denk nergens meer aan tot de thee komt — ik weet dat je me niet in de keuken duldt. Wat een zaligheid zal het zijn je weer met je grappige stem te hooren zingen na de snerpende tonen van dat mensch.”

Ze maakte zich gauw van het telefoongesprek af. Daar mijnheer Balfame „even naar den overkant gegaan was”, liet zij enkel een boodschap voor hem achter. Dr. Anna stak in de keuken het gas-toestel aan, rammelde met de aluminium pannen en zong met een dreunende tweede alt.

Mevrouw Balfame nam geen tooneel-formaliteiten in acht. Zij liep niet op haar teenen naar de deur en luisterde er ook niet ingespannen aan. Van de telefoon liep zij naar den stoel die er het sterkst uitzag, droeg hem naar den afgedankten haard, krom erop, en gluurde in het kastje, dat de slimme doktores in den ouden schoorsteen had laten inbouwen, nadat de centrale verwarming was aangebracht. Dr. Anna bewaarde er hare experimenteele geneesmiddelen in, benevens haar moeders stofpareltjes en diamanten broche, en een rol bankbiljetten, voor plotselinge gevallen, zooals zij het uitdrukte.

Het bewuste fleschje stond bijna in het midden van een rij flesschen. Mevrouw Balfame herkende het onmiddellijk. Zij stopte het vlug in het taschje, dat nog aan haar arm hing, zette er een ander fleschje, dat meer aan het einde der rij had gestaan, voor in de plaats, sloot de deur en zette den stoel weder op zijn plaats. Kon het eenvoudiger?

Zij was te zuinig op haar aangepaste costuum, om te gaan liggen, doch zij zette zich gemakkelijk in een hoek van de davenport sofa, en sloot de oogen. Door de streelende warmte van de kamer en de orgeltonen in de keuken werd zij langzamerhand heerlijk slaperig, en schrok op toen haar gastvrouw binnentrad met een blad. Ze sprong schuldbevestigd op.

„Ik had heusch geen plan in slaap te vallen — ik had minstens de tafel willen in orde brengen — —”

„Die dutjes zijn het juist wat jou heeft jong en mooi gehouden, terwijl wij allemaal 'n verlepte kleur hebben.”

Mevrouw Balfame drong er gracielijk op aan, een hoek van de tafel te mogen vrijmaken, en de beide vriendinnen gingen zitten en babbelden vroolijk bij hun thee met geoosterd brood en ingelegde vruchten. Dr. Anna's gezicht — een vierkant gezicht met een stompen neus en vriendelijk schitterende oogen — straalde toen haar vriendin haar een pluimpje gaf over de geleerdheid die zij ten toon had gespreid in haar antwoord aan de Club-gast en zij er neerslachtig bijvoegde:

„Ik heb een gevoel alsof ik niets heugenaamd van dezen oorlog afweet. Iedereen spreekt iedereen tegen, en soms doen zij het zichzelf. Ik ga morgen naar stad („naar stad” beteekende in het Elsinooersch, naar New-York) om alle boeken die erover gedrukt zijn te halen en te lezen. Ik voel me zoo dom.”

„Wel wel, je noemt nogal wat. Als je ze allemaal hebt doorgeploeterd, weet je er waarschijnlijk nog minder van dan je zoudt kunnen opmaken uit de opschriften van de „anti”-avondbladen. Als je het werkelijk wilt, zal ik een lijst opzoeken die me gegeven is door een patient, die beweert neutraal te zijn, en zal ik hem morgenochtend hier af laten geven. Hij ligt op 't kantoor.”

„O ja, graag!” Mevrouw Balfame boog zich ongeduldig over de tafel. „Je weet dat het Vrijdag over een week mijn beurt is om een spreekbeurt te vervullen, en ik kan werkelijk niets bedenken dan deze vreeselijke maar hoogst interessante oorlog. Natuurlijk moet ik doen alsof ik er echt iets van afweet, en niet enkel aankomen met dikke woorden en algemeenheden. Ik zal dag en nacht lezen — ik zal al die boeken toch zeker wel uit een paar leesalen kunnen krijgen?”

„Enid Balfame, je bent een wonder! Als jij je tot iets zet, dan gaat het er van! Wie anders zou een onderwerp aanpakken met 't idee, 't in 'n veertien dagen onder de knie te hebben. He, jakkies!”

De telefoon klingelde weder. Dr. Anna wipte haar stoel achterover, nam de spreekbuis van den haak, en luisterde. Zij legde hem bijna onmiddellijk weder neer. „'n Spoedvisite”, zeide zij kort, terwijl een groote bedrijvigheid de aangename ontspanning van daareven kwam verjagen.

„'n Baby. 't Spijt me erg. Leg den sleutel onder de mat van de voordeur. Haast je maar niet.” Terwijl zij deze laatste woorden zeide, was ze reeds bezig zich in de gang te kleeden. Bijna op hetzelfde oogenblik sloeg de voordeur dicht.

Mevrouw Balfame stapelde de bordjes op het blad, droeg ze naar de keuken, waschte ze af en zette ze weg. Zij was een vrouw die altijd erg methodisch te werk ging en zich onderscheidde door bijzondere netheid. Hoewel zij niet langer in de keuken werkte zooals vroeger, zou het haar toch bijzonder geërgerd hebben, in het huisje van haar vriendin „rommel” achter te laten. De vuile borden en schotels zouden haar den geheelen nacht, of tenminste tot zij in slaap viel, vervolgd hebben.

Nadat zij de boeken en tijdschriften op de tafel van de zitkamer netjes aan rijen had gezet, trok zij haar mantel aan, zette haar hoed op, draaide de lichten uit, verstopte den sleutel onder de mat, zooals haar verzoekt was, en liep snel het pad af. Vlak voor het hek stond een straatlantaren. Het licht hiervan viel op het gelaat van een man die te voorschijn kwam uit de donkere schaduwen van de abeelen aan weerszijden van de laan. Zij herkende den advocaat van haar man, Dwight Rush.

„Wat 'n meevallertje!” riep hij jongensachtig uit. „Nu zal ik tenminste vijf minuten lang met U kunnen praten — misschien wel tien, als U wat langzaam wilt loopen! Wat doet U zoo laat nog alleen op 't pad?”

Mevrouw Balfame keek beducht de straat op en af. Alle vensters waren verlicht, doch het was te laat in het jaar om nog op balkons of verandas te zitten; zelfs al kwamen zij iemand tegen, dan zou herkenning toch moeilijk zijn, tenzij de ontmoeting plaats greep onder een straatlantaren. Bovendien was zij een van die vrouwen, die, hoewel zelden angstig als zij alleen zijn, toch intens vrouwelijk worden zoodra er een man ten tooneele komt met zijn aloude recht om te beschermen en te beschutten. Zij glimlachte innemend. „U moogt tot aan mijn hek met mij meelopen,” zeide zij.

„Dat zou ik ook denken! Al werd er een pistool voor mijn hoofd gezet, dan zou dat me nog niet weerhouden die paar heerlijke minuten met je te loopen. Maar in alle ernst, het is heusch niet veilig zoo alleen te loopen zoo laat nog. Verleden week is er driemaal ingebroken, en je bent net iemand om je je taschje te laten afnemen”.

Zij kwam wat dichterbij hem loopen, met een vage angst in haar stem.

„Daar heb ik heelemaal niet aan gedacht. Maar Anna werd plotseling weggeroepen. Ik ben zoo blij dat je toevallig in de buurt waart. Al moet ik zeggen”, voegde zij er vormelijk bij, „dat ik als vrouw van mijn leeftijd en positie niet graag 's avonds met een jongen man alleen gezien zou worden.”

„Wat 'n onzin! Je bent als Caesar's vrouw. Alles wat jij hier in de stad doet, is welgedaan, zou ik zoo denken. Je hebt ze allemaal gehypnotiseerd, met inbegrip van mezelf. 't Is mijn levensambitie je beter te leeren kennen,” voegde hij er op ernstiger toon aan toe. „Waarom wil je toch niet hebben dat ik zoo nu en dan eens aanloop?”

„Omdat 't niet gaat. Als ik hier invloed heb, dan komt dat, omdat ik altijd op mijn reputatie heb gepast. Als ik jonge lui verlof gaf mij te bezoeken, zouden de menschen gauw zeggen, dat ik niets beter was dan die d'r maar op los levende bende, die iederen avond tangoot en naar café's en zoo gaat.” In werkelijkheid wist zij al heel weinig van het doen en laten van „er maar op los levende” jongelui, hoewel zij in het abstracte zeer goed op de hoogte was van de handelings van een te temperamentvolle wereld.

Zij nam zich voor, zich eens en voor al van dezen verdoolden jongen man te ontdoen. Zij wist wel dat zij er tien jaar jonger uitzag dan zij werkelijk was, en zij was er zich bewust van, dat al bestaat de hartstocht van een man in zijn zaken, zijn tijdverdrijf bestaat in de jacht.

„Ik ben blij dat ik geen volwassen dochter heb, die meedoet met die klik”, zeide zij schertsend. „Natuurlijk zou ik er best een kunnen hebben. Ik ben er zeker oud genoeg voor.”

Hij lachte luid. En toen zeide hij die overbekende dingen, die zoo oud zijn als de wereld, en die voor iedere vrouw weder nieuw zijn, en dat met een merkbaar zachteren klank in zijn scherpe, energieke stem: „Ik zou wel eens willen weten of je werkelijk zoo conventioneel — geconventioneerd — bent als je misschien denkt dat je bent? Je maakt op mij altijd den indruk, dat je twee vrouwen bent, de eene ergens heel diep slapend, terwijl de andere zelfs geen vermoeden heeft van haar bestaan.”

„Hoe aardig gezegd!” Zij glimlachte vergenoegd en voelde een vage coquetterie in zich opkomen, alsof de geest van haar jeugd herleefde, van dien verren tijd, toen zij nog haar beste linten aan deed, en de lekkerste pasteien maakte om de huwbare jongelui van Elsinore te lokken. Doch zij herstelde zich snel en fronste de wenkbrauwen. „Je moogt dergelijke dingen niet tegen me zeggen,” zeide zij koud.

„Maar dat doe ik toch, en ik wil er dit bijvoegen, dat ik wou dat je weduwe waart, of dat je nooit getrouwd waart geweest. Dan vroeg ik je nu op dit zelfde oogenblik ten huwelijk.”

„Dat staat gelijk met dat je wenscht dat mijn man dood was. En hij is je vriend nog wel!”

„Je man is geen vriend van me; hij is mijn cliënt nu en dan. Zooeven dacht ik er heelemaal niet aan, wie je man was. Neem 't dus maar op zooals het klonk.”

„Heel goed.”

Het leek haar duidelijk, dat hij behoorde tot het mannentype, dat zich amuseert met getrouwde vrouwen het hof te maken; doch, zij liepen nu in den stralenbundel van een lantaren, en slenterden voort, en zij keek toegeeflijk op naar zijn prettig, open gezicht. Zij voelde zich volkomen veilig, en het was geenszins verwerpelijk, op tweeënveertig jarigen leeftijd begeerd te worden door den schrandersten jongen man in het district Brabant.

De glimlach bestierf haar op de lippen, en zij was haar ontroering nauwelijks meester, toen zij den ernstigen blik zijner oogen ontmoette.

Rush had een bijna geel-grauwe gelaatskleur, doch de beenderen van zijn gezicht waren grof en zijn oogen lagen diep in de kassen en ver van elkaar, en waren donker blauw en schitterend. Het was een van die smalle, strakke gezichten, die het uitvloeisel zijn van de behoeften van zijn land en tijd; lange kaken, bijna even ver uitstekend als die van een teringlijder, breed voorhoofd, vastberaden mond, magere wangen met diepe voren erin, zoodat het geheel een indruk vormt, niet enkel scherp en schrandere, doch krachtiger dan eenig menschentype nog ooit heeft vertoond sinds de wereld begon. De eigenaardige contradictie in dit type van amerikaansch gezicht is, dat het er bijna steeds

jonger uitziet dan men zeggen zou, te oordeelen naar het aantal jaren die hebben meegewerkt tot het moduleeren ervan; zulke mannen, en vooral als zij gladgeschoren zijn, zien eruit als dertig of veertig; en zelfs op vijftigjarigen leeftijd zien zij er, mits zij hun haar behouden hebben, nog weinig ouder uit. Als de mond van Rush in een wat minder strakken plooi stond, kon hij innemend lachen, en kwam er speelschheid en leven in de oogen, en ook zijn stem kon een jury tot tranen bewegen door de tranen die er in doorblonken.

Op dit oogenblik was al de intensiteit waartoe zijn opvallende trekken in staat waren, geconcentreerd in zijn oogen.

„Zooals de zaken nu staan, zal ik je niet het hof maken,” zeide hij, terwijl zijn stem droog klonk van aandoening. „Maar ik verlang van je, dat je je laat scheiden van Dave Balfame, en mij trouwt. Vroeger of later wordt je er toch toe gedreven —”

„Nooit! Scheiden laat ik me nooit. Nooit! Nooit!”

Zijn vaste blik dwaalde van haar gelaat weg, en hij zuchtte: „Je zei dat, alsof je het meende. Je denkt dat je intellectueel bent, en je bent nog niet één van de vooroordeelen van je Puriteinsche grootmoeders ontgroeid — die hun fatsoen hielden omdat de vrouwen toen schaarsch waren, en zelfs nog beter werden behandeld dan nu, en omdat ze tóch te krenterig zouden zijn geweest om geld te verknoeien aan een scheidingsproces, al was scheiden ergens anders in de mode gekomen.”

„Je bent allesbehalve complimenteus!” Mevrouw Balfame hief stijf het hoofd op, niet weinig verontwaardigd over dit natuurlijk vertoon van louter mannelijkheid. Zij wilde haar arm uit den zijnen trekken, en haar tred verhaasten, doch hij weerhield haar.

„Ik wil heelemaal niet onbeleeft zijn. Maar je behoorde toch veel vrijzinniger te zijn dan je bent. Ik zeg nog eens, ik zal je niet openlijk het hof maken, want ik ben van plan je binnenkort te trouwen. Maar ik zal zeggen wat ik verkies. Hoe lang denk je nog te kunnen voortgaan met leven zooals je doet? met een man dien je veracht, en van wien je waarschijnlijk allerlei onwaardigheden moet verduren — en dan in dit gat —?”

„Jij woont er toch net zoo goed —”

„Ik ben hier teruggekomen omdat me hier een goede positie werd aangeboden, en omdat het oosten me beter bevalt dan het westen, maar ik heb geen plan hier te blijven. Ik heb reden te gelooven, dat ik aanstaand voorjaar in een New-Yorksche firma zal worden opgenomen als deelgenoot, en als ik eenmaal meeloop op die renbaan, ben ik van plan als winner aan te komen.”

„En je zoudt je willen bezwaren met een vrouw, die heel wat jaren ouder is dan jij?” vroeg zij verwonderd.

Doch weder voelde zij die ontroering, en ze vertraagde haar tred zonder het te weten, nog meer; zij waren nu nog slechts eenige schreden van haar huis.

„Ik ben vierendertig. Het spijt me dat ik je te jong lijk om au serieux genomen te worden, maar je zult me moeten toegeven, dat, als een man niet weet wat hij wil als hij naar den middelbaren leeftijd loopt, hij 't nòòit zal weten. Maar al was ik pas vijfentwintig, dan zou dat nog geen verschil maken. Ik zou je trouwen zoo gauw ik maar kon. Ik heb nooit eerder aan trouwen gedacht. Meisjes interesseeren me niet. Ze laten zich te gemakkelijk in de kaart kijken. Ik heb altijd een soort van ideaal gehad, en daar beantwoordt jij aan.”

(Wordt vervolgd).

Schapenvleesch voorheen en thans.

Van den bekenden Pieter Bernagie, die in het laatst der 17de eeuw professor in de geneeskunde was aan de „Doorluchtige School” te Amsterdam, weten wij, dat hij in velerlei opzicht uitblonk boven zijn tijdgenooten, al was zeker de lof wel wat overdreven, welke de dichteres Lescaillje hem toezwaait, in het door haar vervaardigde grafschrift:

Hier ligt Bernagie, zacht van aard en schuw van twist,
Men vraagt niet wat hij wist, verricht heeft of bedreven,
't Waer kunst te noemen iets, hetgeen hij niet en wist.

Zoo veel is echter zeker, dat hij zich, behalve voor de wetenschap, niet weinig verdienstelijk maakte voor het tooneel, zoowel in zijn kwaliteit van hoofdbestuurder van den Amsterdamschen schouwburg als ook door het schrijven van menig tooneelstuk.

Bekend is o. a. zijn kluchtspel „De Belachelijke Jonker”, waar wij, in het tiende tooneel, den Oost-Indie vaarder Joris, na dertig jaren van afwezigheid, in gesprek vinden met zijn zuster Neeltje, informeerend hoe het met de erfenis hunner ouders staat. Tot zijn teleurstelling moet hij vernemen, hoe deze erg tegengevallen is, daar hun voornaamste schuldenaars insolvent waren, tengevolge van hun geldverkwisting door allerlei „gasten en brassen”, zooals in dien tijd niet vreemd was, in welken men met schotels voor den dag kwam, die zoo groot en wijd waren, dat zij niet op tafel gebracht konden worden, of er moest eerst „een kerf in de deur gemaakt worden”.

Joris staat verbaasd over zoo'n weelderige levenswijs, getuige het antwoord aan zijn zuster:

Bij mijn tijd ging 't heel anders,
Men verbraste zo veel niet met de mond,
Met een schoteltje Raapen en een Schaaßen-bout
Dorst men de grootste onthaalen.

Zóó was het in Broer Joris' „goeden, ouden tijd”, en nu trekt menigeen voor een schapenbout den neus op!

F. W. DRIJVER.

Foto C. Steenberg.

'S LANDS KRUIHUIS BUITEN DELFT.
KRUITMAGAZIJN (POORTGEBOUW), VAN DEN OVERKANT DER SCHIE GEZIEN.

'S LANDS KRUIHUIS BUITEN DELFT.

DELFT is van ouds de veilige stapelplaats van Hollands militaire macht geweest; het lag toch vrij ver van de zee in het Westen en was aan de overige zijden als het ware door een muur van vesting-steden beschermd.

In het begin van de Republiek, in den tachtigjarigen oorlog, bezigde men voor zulke militaire gebouwen kloosters, die na de reformatie toch ledig stonden, en zoo werd ook het kruit, voor 's lands kanonnen en snaphanen bestemd, achter de Doelen's, in het Westelijk deel der stad in zulk een oud gebouw bewaard.

Maar op den 12en October 1654 — van Bleyswijk vermeldt zelfs het uur, s' ochtends half elf, geraakten de daar aanwezige 80 à 90.000 ponden buskruit tot ontploffing en werd een groot gedeelte der stad vernield. Als gevolg daarvan besloot de generaliteit, vooral er toe aangezet door de admiraliteit op de Maze en de Oost-Indische-Compagnie, tot het maken van een nieuwe inrichting, die bij mogelijk ongeluk minder schade zou kunnen berokkenen; de keus viel ten slotte op het terrein van het tegenwoordige kruihuis, een kwartiertje van de stad of, zooals Bleyswijk het uitdrukt: „wel een canonschot wijt.”

Snel ging het nemen van besluiten ook toen niet. Het ongeluk gebeurde, zooals boven verhaald is, in 1654 en het plan, waarvan de teekeningen nog in het Delftsche stadsmuseum bewaard worden, dateert van 1659. Maar toen ging het ook in sneller tempo verder, want in het poorthuis, dat door een anderen architect dan den maker van het aanwezige en verder uitgevoerde plan 1) is ontworpen, staat duidelijk 1660.

Maar aan de degelijkheid heeft het geen schade gedaan, want nog is de bewaarplaats zelve in gebruik, en slechts het granaatmaken, dat ook gedeeltelijk hier geschiedde, is eerst naar de in Delft zelf gelegen Pyrotechnische werkplaatsen en later naar de Hembrug verplaatst.

Men kan de boomrij, die het geheele complex van een afstand een buiten gelijk doet zijn, van uit den trein zien, maar een mooier overzicht heeft de wandelaar langs de Schie en nog beter degenen die van het bootje tusschen Delft en Rotterdam gebruik maakt. Al van verre schemert de kolosachtige poort boven de brug door de boomen, en van nabij (afb. hierboven) valt de kalme ligging der poort in het midden der traspgewijze meesterlijk gebouwde muur op. Het gebouwtje (afb. onder op blz. 31), vrij bouwvallig en slecht onderhouden, dient, ondanks de groote poort, slechts

voor voetgangers; de ingang voor voertuigen is van Delft komende iets verder. Maar men kan zien, dat dit alles bijzaak is, dat het grootste vervoer per schuit plaats vindt, en ook hoe juist onder de brug door (en bijna alleen daar) aan den outsider een kijkje in het bedrijf wordt gegund.

Het generaliteits-wapen boven den ingang (afb. op blz. 32) wordt door een plaat met het bovengenoemde jaartal 1660 gedragen, in welker versiering een steenslag en vlammen verwerkt zijn; als flanken voor het jaartal dienen 2 staande gevaarlijke boordevol met kruit geladen vaatjes, en twee liggende met teekens, die voor schrijver dezes nog kabbalistisch zijn, maar veel van een Germaansch huismerk hebben.

Naar het opkamertje boven de poort, dat op de afbeelding op de volgende bladz. vanachter te zien is, leidt nu één trap, de tweede loopt nu dood. Het zeer bouwvallige bovenkamertje heeft een houten schouw (afb. op blz. 30), natuurlijk ook met het Nederlandsche wapen, nu voorzien met de wapenspreuk en in goud opgelegd. Maar de genie mag er wel eens naar kijken, want de wormen houden er leelijk in huis. Het jaartal van het schoorsteenstuk is iets later dan dat van de poort.

Het kamertje is een sierkamertje zonder vaste bestemming; in de 19e eeuw werd het gebruikt als schuilplaats bij regen voor de op het werk toezicht houdende officieren, en daar is het uitstekend voor, want men heeft er een zeer goed gezicht op terrein en vijver.

Bij de hiervoor besproken bouwteekeningen zijn de verschillende gebouwen duidelijk te zien; veel is er niet aan veranderd: slechts is er de later te bespreken woning van den bewaarder-conducteur der artillerie bijgekomen en is het midden-eilandje vervallen. Want ten einde bij ontploffingen de schok niet te groot te doen zijn waren de kruittorens ieder omgeven door een breede gracht en slechts te bereiken van uit een eilandje, tusschen hun beide gelegen en met de gebouwen door een ophaalbrug verbonden. In de 18e eeuw is dat eilandje volgens een zich te Delft bevindende tekening van H. Jelgersma (1742) met de dijkjes om het water tot een geheel verbonden, in de 19e is het geheel vervallen, zoodat de torens nu ook onderling geen verbinding hebben. En om voor het bliksem-gevaar beveiligd te zijn werden er overal — en vooral op die dijkjes — boomen geplaatst. Dat later, na Franklin's uitvinding, de bliksem-afleiders niet ontbraken, spreekt van zelf!

Foto C. Steensberg.

'S LANDS KRUIHUIS BUITEN DELFT.
EERSTE (OOSTELIJKE) TOREN, MET OP DEN ACHTERGROND HET POORTGEBOUW.

Dit eilandje verklaart veel van den bouw der kruithuizen (voorplaat en afb. hierboven), want waarom zouden anders de twee ingangen tegenover elkaar gelegen zijn en dit van het eerste niet in de richting van het poortgebouw? En ook het houten plankier is een overblijfsel van de ophaalbruggen die met het eilandje verdwenen zijn.

Maar alhoewel de torens, de kruitbewaarplaatsen zelf, natuurlijk op den voorgrond treden, zoo zijn de bijgebouwen het bespreken waard. Zeker, de Zuidelijke zijn even goed bewaarplaatsen van kartetsen „en ander gevaarlijk tuig”, maar vroeger waren zij de werkplaatsen. Het voorste, met een paar mooie deurkozijnen, diende tot het maken en herstellen der tonnetjes en tot het vullen der granaten, vandaar dat het met den typischen naam van „Pack- en Kuijphuijs” bestempeld werd; het achterste, het allernieuwste dus van alle gebouwen, diende (en dient nog) voor de berging van granaten.

Het Noordelijke gebouwtje, waarvan de fotograaf ons slechts de zijgevel laat zien (afb. hierboven geheel links) diende tot wacht en was ten tijde van Van Bleiswijk van een afzonderlijk loopbruggetje naar het jaagpad langs de Schie voorzien. Een gedeelte was bestemd voor de soldaten, een ander voor de officieren, terwijl in een tusschengelegen vertrek het kruit beproefd werd; toen echter in de 19e eeuw het staande leger zeer verminderde, werd de wacht eerst een tijdlang door de burger-werklieden uitgeoefend.

Hoe misplaatst staat bij dit alles de een tien jaar geleden opgetrokken woning van den conducteur-Kruithuisbewaarder! En wat erger is: hoe vochtig is de verblijfplaats van dien oudgediende! Dat er veel beton en weinig hout gebruikt is, spreekt van zelf, maar een meer zorgvuldige bouw was geen luxe geweest! Veel beter staat, meer naar Delft toe, het gepleisterde bewaarders-huisje van ongeveer 1850, dat ondanks gebrek aan stijl toch een aardige afwisseling in de landelijke omgeving vormt.

Maar laten wij niet met zulk een klacht eindigen. Breed van opzet, breed van uitvoering geeft dit gebouwencomplex aan, hoe ook in dien tijd van militair verval — was in 1672 niet het meeste kruit bedorven? — de kunst niet werd verwaarloosd, hoe men toen ook van een nuttigheidsgebouw als een kruitmagazijn een sieraad dat nu nog een wellust voor de oogen is, wist te maken.

Mr. L. G. N. BOURICIUS.

1) Mr. R. Marten de Kemp.

Overneming verboden.

NOGMAALS „DOLLE GRIET”.

Met belangstelling las ik het artikeltje „Dolle Griet” in No. 52 van den vorigen jaargang. Ik kan nog de volgende aanvulling geven.

Het handschrift van Klaas van Voorst 1), een erkend Hoornsche patriot, vermeldt onder 1792, dat de Hoornsche overheid dit jaar alle stukken geschut, zoo zwaar als licht, verkocht. Van Voorst maakt zich daarover geweldig boos, omdat de eerbiedwaardige getuigen van zooveel grootheid (er waren o.a. stukken bij op eervolle wijze verkregen) „om luttel winstbejag” en om de verarmde kassen met een niets beteekenende kleinigheid te spekken, als oude rommel van de hand gedaan werd. (Waarbij mij de opmerking uit de pen moet, dat 't gelukkig is dat de man ter ruste is gegaan vòòr onze grootvaders en vaders torens, wallen, poorten en meer waarachtige schoonheid mishandelden en er vaak onbenulligheden voor terug gaven!)

Het geschut dan werd verkocht. Daaronder waren 72 zware stukken, geplaatst op het bolwerk bij de Westerpoort en bestrijkende aldus ook het Hoornsche Hop. Vòòr deze zeven werden weggehaald is van Voorst nog eens op onderzoek gegaan en vond op een der stukken gegoten:

Ik ben booze Griet.
ik schiet 't Edam in 't riet.

Op een ander stond:
Ik heet die Joffer, fel wreet spreekende
Muren en schansen wart (?) ik breekende.

Jan van Tolhuis van Utrecht 1542.
Dit is waarschijnlijk een der stukken waarvan Velius gewaagt op 1544.

Op een derde stuk, waarop een vogel gegoten was, „verbeeldende een grijpvogel”, was dan te lezen:

Der Greif ben ik genant
Als ik spreek kost blot of brandt

Anno Domino 1572 H. v. T.
„en achter op hetzelfde 3916, zijnde de zwaarte van het stuk”
Evenals thans met onze „dikke Bertha's” schijnt het ook vroeger aan humor in dit opzicht niet ontbroken te hebben!

Straks worden ook „Dikke Bertha's” en andere „verrassingen” van eigen tijd van de hand gedaan „hebbende haer arbeid verricht.”

J. B. BECKER.

1) Klaas van Voorst, Hoornsche burger, is meer dan 40 jaar bezig geweest gegevens te verzamelen om Velius te vervolgen.

Van een roek en een vliegenschwam.

ZOO nu en dan wordt mij wel eens gevraagd nog eens iets over vogels of paddenstoelen te schrijven, en hoewel mijn wil er gaarne toe bereid is, kan ik er niet dan traag en aarzelend toe besluiten, want, nietwaar, behalve op goeden wil, komt het aan op kennis, kunde, stof en — niet het minst — op geschiktheid om die laatste in meer of minder leesbaren vorm te verwerken.

Bovendien, zéér belangrijk is, wat ik te zeggen heb, eigenlijk niet, zelfs niet voor me zelf, maar het is ten minste waar gebeurd, 't is een feit, zonder één greintje verdichtsel en... dat is ook wat waard in dezen tijd van Wolff en Reuter.

Eigenlijk is de roek (*Trypanocorax frugilegus* L.) de hoofdpersoon uit mijn verhaal, want hij speelt er eerst de actieve en daarna de passieve rol in, terwijl de vliegenschwam (*Amanita muscaria* L.), juist omgekeerd, er eerst eene passieve en daarna pas eene actieve handeling in verricht. En nu heeft de intelligente lezer (alle lezers zijn intelligent!), en zelfs de beminnelijke lezeres (alle lezeressen zijn minstens even beminnelijk als de lezers intelligent!) natuurlijk al begrepen, dat de roek de vliegenschwam heeft opgegeten en dat daarna de vliegenschwam den roek een „mauvais petit quartier” heeft bezorgd, toen namelijk het gif van de eerste in de maag van den laatsten begon te werken.

Maar ik zal U eerst wat van mijn roek vertellen. In 't eind van April van dit jaar (1916), leidde mijn flair, mijn goed gesternte, 't toeval of wat het zijn mocht, mij langs de buitenplaats de Keijenberg onder Renkum. Dáár, vlak bij het huis, is sinds jaar en dag een roekenkolonie gevestigd in de hoge beuken, die tusschen de beek en den rijweg, in een bosje oopen staan. En nu gebeurde het, dat op dien Aprilschen dag, dat ik daar voorbij kwam te fietsen, een paar mannen bezig waren alle nesten te vernielen en uit te stooten, zoodat de jonge roeken, vet als modder, zich op den grond te pletter vielen. 't Was een wreed gezicht en een gruwelijk bedrijf. Het moest niet maggen! Maar wat kan men er aan doen; men had last van de roeken en dus moesten ze weg. De oude vogels maakten nóg meer lawaai dan onder normale omstandigheden (et c'est bien „jurer gros”, in dit geval), maar 't kleine mannetje stoorde er zich weinig aan, beklom boom voor boom, bereikte eindelijk de kroon en sjoerde de nesten eruit. Met doffe plofjes vielen ze neer. De jonge vogels, met opengebarsten lijven, de ingewanden er uit, krimpgetrokken nog even, maar werden al spoedig gevat en op den kruiwagen bij de andere gesmeten: 'n bloederige hoop jonge, door onze Nederlandsche wet beschermde vogels. 't Leven is wel hard, en niet enkel voormenschen!

„Zeg eens vader”, riep ik omhoog, „kan jij niet een jongen vogel levend voor me meebrengen, dan zal ik je een kwartje geven”. „Jawel”, zei ie, „dat zal wel gaan, denk ik”.

Vijf minuten later had ik een jongen roek in de handen, een lekkeren, dikken vogel, die zonder veel verbazing, met 'n lodderoog om zich heen blikte en die nog geen half jaar later van de roode vliegenschwam zou proeven, waarover ik het zoo dadelijk hebben zal.

Roeken opkweeken is een loonend werk; want zijn er wel andere vogels, die zóó slim zijn als die uit het kraaiengeslacht? Maar toen ik in de nieuwe woning kwam, raakte de mijne de kluts kwijt. Ik was uit geweest en toen ik terug kwam, was de roek verdwenen, wellicht op zoek naar zijn voederheer (*Passez-moicette*, „pénétration pacifique”), zei me mijn eigenliefde. Den volgenden dag, toen de dorpsomroeper mijn' vogel had rond geklonken, kreeg ik hem weliswaar terug, maar de eerlijke vanger was zoo vriendelijk geweest, mijn' roek aan beide vleugels te kortwieken, zoodat hij zich nog maar nauwelijks een' halven meter van den grond kon verheffen.

Nu was z'n heele leven anders geworden; met de prachtige

vliegtieren om het huis, de oolijke buitelingen in de lucht, het heerlijke laveeren bij wind, was het gedaan. Zijn genoegen was weg; mijn genoegen was weg! Want als je zelf zoo'n brutalen, vluggen knaap hebt grootgebracht, dan is het een genot van eene heel bijzondere soort, om hem daar hoog en ver in de lucht als eene bewegelijke stip te volgen, hem weer nader en nader te zien komen en hem ten slotte, in een sierlijke glijvlucht, op je schouder te zien landen.

Ik zal zoo vrij en zoo wijs zijn, hier niet neer te schrijven, wat al gewaarwordingen er dan door je ziel gaan, want anders liep ik maar kans, dat de eene helft van de lezers me overdreep, en de andere helft me belachelijk zou vinden, en waar behoor je, als welopgevoed Hollander, angstiger voor te waken dan belachelijk te lijken? Om kort te gaan: 't is erg prettig, als een tamme kraai op je schouder komt vliegen. Soms ben je gedecoreerd — zooals ik het, wat euphemistisch, pleeg te noemen — vóór je 't weet, maar oude jasjes kunnen daar wel tegen en vogeltjesvuil brengt, als van ouds bekend, geluk aan. Ook behoort men voor zijn liefhebberij wat over te hebben! „Wer den Tieren den Verstand nicht zuerkennen will, braucht nur längere Zeit einen Raben zu beobachten”, zegt Altvater Brehm, en Kurt Flöricke, die niet minder de loftrumpet steekt over al wat kraai is, beweert: „Am langweiligsten (sc. von allen Rabenvögeln) ist die Saat-(Roek) am spaszigsten die Alpenkrähe” 1) Ach! en mijn kraai is maar zoo'n gewone Zaadkraai: de vervelendste van z'n geslacht; hoe moeten dan de anderen wel zijn! En nu is hij z'n mooie vleugels met hun prachtige metaalglans ook nog kwijt. Twee ongelukkig verminkte stompjes, dat is al wat er van over is. Een ongeluk komt intusschen zelden alleen, en den volgenden dag zou mijn roek zijn tweede avontuur beleven. Een paddenstoelenavontuur ditmaal, en zoo kom ik na dezen ornithologische hoofdschotel dan eindelijk tot het meer mycologische nagerecht.

* * *

In ons nieuwe huis hadden we ontzettend veel last van vliegen. Je kopje thee, je glas melk, kon je geen minuut onbeheerd laten staan, of minstens een half dozijn vliegen lag er te worstelen met een vreeselijken verdrinkingsdood. 't Was crimineel! Ons dagelijksch brood in den bak leek wel krentenbrood en onze soep zou evenzeer alras krentensoep geworden zijn, zoodat we niet door permanent gezwaai met handen, servetten en lepels, de gevaarlijke, gevleugelde, tuberculose verbreders, zooals ze wel eens, niet zonder beminnelijke overdrijving, genoemd worden, op een afstand gehouden hadden. Het vliegenglas op het buffet, de kleverige strook vliegenpapier aan de lamp, verrichtten prachtig werk; maar ach! ze verlostten ons van een paar honderd vliegen hoogstens, en wat hadden 'n twee honderd vliegen te

beteekenen tegenover de geweldige schare, die ons 't leven voortdurend verzuurde. Uit het huis met de mieren waren we in het zuchtten we tegen elkaar. Met dat al zwolgen we per dag een 5 à 10 vliegen mede naar binnen; dat was gewoon niet te voorhebben een zéér hoog vetgehalte; dat was tenminste een geluk bij een ongeluk in deze schrale tijden, overdachten we wijsgeerig.

„'t Spijt me, dat ik 't je zeggen moet”, troostte m'n vriend (in zulke omstandigheden beschikken we allemaal over een' vriend om eens 'n opbeurend woord te spreken). „maar die vliegen zul danken aan je burens, man, hier op den Telefoonweg, die allemaal zooveel varkens houden”.

't Vooruitzicht was niet prettig. Maar toen de nood zóó hoog gestegen was, kreeg ik 'n idée, dat nochtans niet dermate lumineus zou blijken, als het zich aanvankelijk liet aanzien. Om den strijd tegen de vliegen met meerdere energie te kunnen aanbin-

Foto C. Steenberghe.

'S LANDS KRUIHUIS BUITEN DELFT.
SCHOUW IN HET POORTGEBOUW.

Foto C. Steenbergh.

'S LANDS KRUIHUIS BUITEN DELFT. KRUIT- EN GRANAATHUIS.

den, zou ik het eens met de vliegenzwam probeeren! De vliegenzwam is een vurig roode paddenstoel, welks hoed doorgaans als bezaaid is met talrijke witte schilfers. Deze zwam, die in het najaar, op diluvialen grond allerwege, onder beuken en berken vooral, is te vinden, bevat een gif, de muscarine, dat speciaal geschikt is, om de vliegen een snellen dood te bezorgen. Meermalen had ik over de voortreffelijke eigenschappen van dit vliegengif 't een en ander gelezen, maar er de proef mede genomen had ik nimmer. De gelegenheid ertoe werd mij thans geboden. Ik nam den hoed van een stuk of vier vliegenzwammen 2), die ik een kwartiertje kookte in wat melk, en waardoor ik een weinig suiker roerde. Dit papje deed ik op een paar schoteltjes, en al direkt kwamen eenige vliegen er op af en begonnen zich, met hun langen slurf, te goed te doen aan het lekkers. Sommige vliegen blijven dood op de plaats waar ze zich verzadigden, maar de meeste vliegen, na gesnoept te hebben, weer voort en vallen dood of akelig tam, neer, overal in de kamer.

Dat laatste is maar half prettig; doode en halfdoode vliegen zijn wel oneindig sympathieker dan levende, maar overal, op 't kleed, op tafel, stoelen en andere meubels, doode vliegen te vinden, heeft ook het een en ander tegen. Ik zocht ze daarom zorgvuldig bijeen en legde ze gezamenlijk op het schoteltje bij de vliegenzwammen: een riant vliegenkerkhof, dat het harte met groote blijdschap vervulde. Juist kwam mijn roek voorbij wandelen, en daar roeken groote liefhebbers zijn van vliegen, kevers, spinnen enz., meende ik hem eens heerlijk te kunnen tracteeren op mijn versch gestorven vliegen. Even flitste mij de gedachte door het hoofd, dat de vliegen misschien nadeelig voor mijn' vogel konden zijn, maar neen, dat leek tē gek; de hoeveelheid gif, waaraan een vlieg stierf, ja, die zelfs honderd vliegen om zeep hielp, zou mijn' roek onmogelijk kunnen schaden. De vliegenzwam wordt zelfs wel door menschen gebruikt, teneinde in een zekeren roes, een zeker delirium, en daarna in een soort verdooving te geraken: den dood heeft hij evenwel niet ten gevolge. Maar „erstens fällt es anders, zweitens als man denkt”, zegt Wilhelm Busch. In plaats dat mijn roek de vliegen van het schoteltje tippte en de rest onaangeroerd liet, zooals ik had verwacht, negeerde hij de vliegen volkomen en nam hij een groot brok van de vliegenzwam, dat hij meteen naar binnen zwolg. Ik was door deze manoeuvre niet weinig geschrikt en verwenschte mijne onvoorzichtigheid ter dege. Aan den anderen kant had ik voor mijzelf het volste vertrouwen, dat mijn vogel er niet aan sterven zou en nu het eenmaal gebeurd was, bekroop mij een soort perverse nieuwsgierigheid om te zien of, en in welke mate, er zich vergiftigingsverschijnselen zouden voordoen.

De eerste vijf minuten gedroeg mijn Roek zich absoluut normaal; toen begon hij opeens hevig met zijn staart te schudden, terwijl te gelijk de veeren van kop, hals en borst overeind gingen staan. Ik nam hem nu op, om hem in 't hok te brengen, maar nauwelijks had ik hem in de hand, of hij kokhalsde even en braakte het stuk vliegenzwam grootendeels weer uit. Nu was mijne angst geheel geweken. Ik zette hem op zijn stok; hij zag er somber en ziekelijk uit. Aldoor bleef hij slijm braken en ook de cloaca scheidde, met tusschenpoozen van een halve minuut ongeveer, een drabbig soepje af. Na eenigen tijd rolde hij van z'n stokje, deed eenige zijwaartsche bewegingen, viel toen overzij tegen den grond met krampachtig saamgetrokken teenen; hij werkte zich weer wat op en leed zichtbaar aan benauwdheid, terwijl het braken en de ontlasting verminderden. Bij het minste, dat er gebeurde, schrikte hij en rilde over al zijne leden. Ik wierp enkele apenootjes, waar hij anders verzot op is, voor hem neer; eene geweldige rilling deed zijn lijf schudden, maar notitie van de apenootjes nam hij niet. Een kauwtje, dat het hok met hem deelt, dat anders vol respect is voor z'n grooten neef en dat, om het minste en geringste, een hevige schrobbeering van hem pleegt op te loopen, haalde

de nootjes voor zijne oogen weg, en ook nu zag ik den roek geweldig schrikken. Even later sukkelde hij op zijn buik en met behulp van z'n vlerken naar een der wanden van het hok. Daar bleef hij een tijdlang aanhoudend schudden met den kop, en sloeg den snavel eenige malen tegen het hout. De brakingen en de cloaksecreties hadden nog niet opgehouden, namen in hevigheid weer toe. Weer probeerde hij te loopen, maar richting kon hij nog niet aan zijne bewegingen geven; in plaats van vooruit, zooals hij scheen te willen, maakte hij, struikelend en vallend, enkele onbeholpen zijwaartsche passen. Daarop volgde eene periode, dat hij gehurkt, onbewegelijk, bleef zitten, en na een groot half uur kraaide hij weer, at zijn nootje, ging 'reis drinken en was al zijne narigheid vergeten. Verdere nadeelige gevolgen heeft mijn roek van zijne snoeperij niet gehad.

En hier eindigt mijn verhaal, misschien wat bruusk, wat tē bruusk, naar den zin van den man met litterairen smaak. Maar ten slotte bedenke men, dat ik niet anders heb willen geven dan, en ik zal het nu bij wijze van sloteffect eens héél

mooi, en ter wille der heilige neutraliteit (na drie Deutsche citaten mag dat wel), op z'n Fransch zeggen: Une tranche de vie d'un corbeau captif, vue à travers un tempérament d'homme modéré, Voilà tout!

J. L. F. DE M.

1) Dr. Kurt Flöricke, Deutsches Vogelbuch (1907) pag. 307.

2) Beter nog is het alleen de hoedheid te nemen, daar de muscarine hoofdzakelijk in de hoedheid schijnt te worden aangetroffen.

Foto C. Steenbergh.

'S LANDS KRUIHUIS BUITEN DELFT. HET POORTGEBOUW.

KENNEMER LEGENDEN.

HET HUIS TE BLOEMENDAAL. SAGE VAN DEN MANSLAG IN 1135.

MET Pinksteren hield de Graaf van Holland veelal hof op het lustige Aelbrechtsberg. Dan was het er feest voor den adelbloem, de bloem der Hollandsche jonkers kwam er dan opdagen en narren en dwergen moesten er de vroolijkheid inhouden. Zoo was 't ook op dien zonnigen Pinksterdag van 1135. Toen schitterde Vrouwe Allijn van Adrichem als de ster op 't feest. Geen wonder: de Adrichems waren hoog in rang en haar schoonheid was vermaard. Toch was zij niet gelukkig, want slechts door dwang der ouders was zij met den grijzen Gosewijn van Adrichem gehuwd.

Voor het diepe rondboograam staande, gingen haar blikken de omliggende velden over, waar niets haar oog ontging. Het was nog vroeg, de gulden stralen der morgenzon verhoogden haar schoonheid. Reeds kwamen er gasten en zij ging nauwkeurig na, wie er kwam en ging. Boudewijn van Haerlem, de trotsche ridder, die in 1168, in den strijd tegen 'de West-Friezen, bij Schagen werd verslagen, hield haar gezelschap en stond naast haar.

De hoofsche Baanderheer maakte werk van haar en wist haar menig lachje af te dwingen. Eindelijk geleidde hij haar naar de hofzaal om ten slotte weer naar het boograam terug te keeren. Juist kwam toen een ridderstoet aan. Een lijftrompetter ging vooraf, op den voet gevolgd door den hoofdman van den stoet. Reeds naderen zij den voorhof en hun kleeding is goed te onderscheiden. De ridder droeg een roodsatijnen lijfrok, bestikt met looverwerk, terwijl een rand hermelijn den man van adel verried. Niet minder schoon was het overkleed van zijn schimmel. Met paarden was het rijk bezet. Maar ook het fiere gebruid gelaat van den Ridder getuigt van zijn onvervalschen adel. De gitzwarte zware en dichte haarlokken vielen in golven op het roode kleed. Te midden van het open gelaat schitterden de heldere oogen als het Junilicht. Dat alles had Allijn in één oogopslag gezien. Maar de Ridder zag haar ook en bracht de schoone edelvrouwe zijn eerbiedigen groet en het vloede haar van de lippen: „zeg, Heer Boudewijn, wie is die hoofsche vreemdeling, die mij daar groet? Nooit van mijn leven zag ik zulk een schoon ridder”. Vlijmend is het antwoord, maar niet van Heer Boudewijn. Haar echtgenoot, Heer Gosewijn van Adrichem, was haar genaderd, had haar woorden opgevangen en stond nu aan haar zijde. Een vlam ontschoot zijn donker oog, een grijnslach ontstierde zijn gelaat en met saamgetrokken wenkbrauwen sprak hij: „zoo, zaagt gij geheel uw leven lang zulk een schoon ridder niet? Nu, ge mocht wenschen, dat die woorden met zulk een zoeten klank nooit over uwe lippen gekomen waren”.

Even later trad de broeder van den Graaf binnen, gehuld in een rood satijnen gewaad en een mantel van zwaar sameet. Vrouwe Allijn herkende nu in hem den fieren Ridder, dien zij eenige minuten te voren het slot had zien naderen. Heer Gosewijn was edelman genoeg om zijn plotselingen haat niet te doen blijken en begroette hem hoffelijk, maar . . . met een plan van wraak in het hoofd. Sint Silvrijs, 20 Juni, was na op handen en dan zou zijn onschuldig slachtoffer vallen en daartoe zou Harman van Cuyck hem dienen. De valsche Gosewijn bracht 's Graven broeder de groeten over van Heer Mijdrecht met het bericht, dat deze hem noodigde op een vederspel op Sint Silvrijs. Daar zou Harman van Cuyck ook komen. Daartoe zond Gosewijn hem een bode, die rap en snel het burchtslot aan de Maas opzocht en Harman deze woorden overbracht: Met Sint Silvrijs tot Utrecht, nu kent ge tijd en plaats.

De Jonker van Holland, die voor de argelooze woorden van Vrouwe Allijn zou boeten, ging en ook Harman van Cuyck. Deze overviel met enkele trawanten den Jonker, toen deze, van een klein gevolg vergezeld, onbezorgd ter jacht Utrecht uitreed. 's Jonkers paard struikelde, waardoor vluchten onmogelijk was en zoo moest hij vallen door verraders handen.

Op den avond van Sint Silvrijs heerschte er rouw op 's Graven hof. De mare, dat hij door een dolksteek van Harman van Cuyck

bij slinkschen overval was gevelde, had het jachtslot van Aelbrechtsberg reeds bereikt.

Maar wie er treurde, de jaloersche Gosewijn van Adrichem was voldaan en hij kon niet nalaten in tergende woorden zijn gade het treurige nieuws mee te deelen. Thans ligt uw schoone ridderlijke held, zoo sprak hij, om uw woord buiten Utrecht verslagen.

Het geheim van den aanslag was niet uitgelekt, maar de wreede woorden van Heer Gosewijn werden opgevangen door anderen en één van hen bracht ze den Graaf over. Deze pleegde kort recht en eer de lange avondschaduw naar het Oosten wees, hing Gosewijn reeds aan de galg ten prooi aan de raven.

* * *

HET SLOT TE HEEMSTEDEN. MINNELIST.

Waar indertijd reeds een artikeltje over het slot te Heemstede is opgenomen, kunnen we met onze inleiding al heel kort zijn. Zooals onze lezers hebben gezien, waren de edelen van Heemstede reeds in 1334 bekend. Het kasteel, waarvan tegenwoordig nog maar weinig overblijfselen bestaan, was niet het oude, maar het latere slot of Hooze huis, in 1460 door heer Jan van Heemstede gesticht. De sage voert ons terug naar dezen heer van het nieuw herbouwde kasteel en Johan VI van het geslacht der Alckemades. Deze stamde door een jonger zoon van moeders zijde af van de Van der Woude, wier naam en wapen hij en zijn nakomelingen hebben aangenomen. Dit adellijk geslacht van der Woude bestond reeds in de 10de eeuw. Hugo, zoon van Johan, liet Floris van Alckemede van der Woude na, die in 1480 nog leefde.

Ten Noorden van het Slot vindt men nu nog een buiten „'t Klooster”. Eertijds was hier een klooster, de Hemelpoort genaamd. Het werd in 1458 gesticht en voor het merendeel gedoteerd door heer Hugo van Assendelft en heer Jan Nicolaas, beiden priesters.

In dat klooster leefden nonnen der Cisterciën-orde, welke orde in 1098 werd ingesteld door Robert, abt der Benedictijnen te Molesme en naar de orde der Benedictijnen leefde. Ook was er in 1346 een kapel te Heemstede gesticht „tot Godts eere ende in gedenkenisse van Grave Willems ziel, die den Vriesen bleef”. (zie Groot Privilegien en Handvesten Boeck van Kennemerland p. 775).

Woedend sloeg Floris van Alckemede de vuist op de dischtabel. Wat kon de oorzaak zijn? Wel, zijn Anna had liefde opgevat voor Jan van Heemstede en gram sprak hij: „zult gij dus mijn stamboom onteeren? Zult gij dus uw huwelijkskeus bepalen? Neen. Ik zal zeggen, wien ge zult volgen en hebt gij den Heemsteder lief boven al, welnu, dan zult gij in 't klooster verleeren verliefd te zijn”. Heer Floris

handelde er ook naar en bracht zijn Anna naar het nonnenklooster de Hemelpoort te Heemstede. Wel richtte ze smeekbeden tot den verstoorden vader, wel kroop ze voor hem in 't stof, maar het was te vergeefs en onvermurwbaar klonk het uit Floris mond: „zoo zal het weerspannige dochters vergaan, die zelf hun lot willen bepalen. Geef thans uw trouw aan Sint Benedictus”.

Spedig had zich het nieuws verspreid en zoo drong het ook door tot het slot te Heemstede, waar het Jan van Heemstede en Benthuijsen als ijs op het hart viel. In vertwijfeling sprak hij: Zuster Marije, geef raad om Godswil, mijn Anna kwijnt weg in het nonnengewaad en ik bezwijk van verdriet. En Marije, de meevoelende zuster, die gehuwd was met Henric van Liesvelt, gaf raad. Talm niet, zoo sprak ze, nog is Anna's proefjaar niet om, maar haast u wat en red haar nog heden. Hul je in een lijkwade, ga zoo op de lijkbaar liggen. Dan zal een priester voor 't altaar de zielsmis voor je lezen. Laat ook de doodsklok luiden.

Jan volgde onmiddellijk zijn zusters raad en spoedde zich van Liesvelt bij Groot Ammers naar Heemstede, waar hij zijn vrouwen zijn bedoeling te kennen gaf. Plotseling stierf hij, werd op de lijkbaar gelegd. De priester las de mis en de doodsklok galmde. Ook in het maagdenconvent drongen de zware klokken door en ook daar werd de treurige mare bekend. Nog enkele uren scheidden Anna van de wijding en nog één gunst vroeg zij aan de Eerwaarde moeder, n.l. een enkel gebed voor zijn ziele aan de baar en dan zou ze haar smart in het klooster

Foto C. Steenbergh.

'S LANDS KRUIHUIS BUITEN DELFT.

WAPEN IN DEN VOORGEVEL VAN HET POORTGEBOUW.

begraven. De zon neigde ter kimme en goot haar laatste stralen door de ramen van Heemstede's kapel op de baar. Toen kwam Anna om van haar laatste gunst gebruik te maken. De zusters bleven op haar verzoek aan de poort wachten want zij wilde in haar rouw alleen zijn en beloofden vóór de sterren aan den hemel schitterden zich bij haar te voegen.

Met schreiend gemoed trad zij naar de baar.

„Hier zoudt ge niet zoo koud liggen”, stamelde zij, „als uw hart niet gekwijd had om een min, die slechts aan ouderen adel geoorloofd is” en daarbij kwamen de bevende vingers op de lippen, eertijds zoo levend rood en nu zoo kil. Maar och, waarom getracht dit verder te beschrijven! Ten slotte klinkt het met doffe berusting: „nu zijt ge toch heen, laat nu de koude van het klooster mij aangrimmen, ik ga er toch van smart sterven.”

„Nee”, zoo klinkt het plotseling door het grauwe schemer van Heemstede's kapel. „Nee, iets beters heeft de hemel voor u bewaard.” Dan springt de doodgewaande op van de lijkbaar en zegt: „geen dwang perkt den moed van waarachtige min in, wat ook honende trots in zijn wrevel moge verzinnen”.

Buiten de kapel stond zijn lijknaap met het paard gereed en heimelijk rennen zij samen heen. Wachtensmoede schrijden eindelijk de zusters, die aan de poort der kapel reeds zoo lang hadden gewacht, het donkere kerkgebouw binnen. Zij vinden er wel de lijkbaar en ook de lijkwade, maar Jan van Heemstede is heen en ook de jonkvrouw van Alckemade is verdwenen. Gewis, was het woord der abdis, heeft een engel de lijdende tot zich genomen, maar de zusters begrepen het beter. Zij waren ook nog jong.

G. J. BETTINK.

DE HEREMIETKREEFT BIJ ZIJN VERHUIZING.

ONDER de tienpootige kreeften, waaronder zich zooveel wonderlijke soorten bevinden, is de Heremietkreeft (*Pagurus* of *Eupagurus Bernhardus* L.), door de visschers in Holland: snijder en in Groningen: soldaat genoemd, een der gemakkelijkste. Tengevolge van zijn eigenaardige gewoonte om in slakkenhuizen te gaan wonen, is het door de schelp steeds bedekte achterlijf zeer week geworden, zoodat het een lekker hapje voor roofzuchtige visschen vormt. Terwijl het eerste paar pooten in groote scharen eindigt, waarvan de rechter in den regel grooter is dan de linker, en het tweede en het derde paar pooten zich normaal heeft ontwikkeld, zijn de beide laatste paren slechts korte stompen, die op dezelfde wijze als het tot een haakje vergroeide staarteinde dienst doen om zich in het slakkenhuis aan de windingen vast te hechten. Het tot woning gekozen slakkenhuis pleegt gewoonlijk zoo ruim te zijn, dat de bewoner er zich bij gevaar geheel in kan terugtrekken. Wordt het hem te klein, en dit is meestal het geval na een vervelling, dan zoekt hij een nieuw grooter huis en bewerkstelligt zijn verhuizing onder omstandigheden, die den schijn wekken, alsof hij zich bewust is van het gevaar, waaraan het weeke deel van zijn lichaam is blootgesteld. In de eerste plaats wordt het nieuwe slakkenhuis dan aan een uitvoerige inspectie door middel van de scharen onderworpen. Heeft dat onderzoek tot een bevredigend resultaat geleid, dan gaat het dier tot de verhuizing over. Om dit te bewerken nadert hij met zijn huis zoo dicht aan het ledige slakkenhuis, dat de beide openingen zich kort bij elkander bevinden, daarna omvat hij het nieuwe huis met de gewoon ontwikkelde pooten en trekt het achterlijf langzaam en voorzichtig uit de oude schelp naar buiten, telkens gereed, bij een of andere stoornis bliksemsnel weer in het beschuttende omhulsel weg te kruipen. Is hij er zoover uitgekropen, dat het lange achterlijf geheel vrij wordt, dan trekt hij met een ruk, het achterlijf vooraan, het nieuwe huis binnen.

C. O. B.

EEN TRAGEDIE IN DE BERGEN.

VAN EEN AMERIKAANSCHEN CORRESPONDENT.

AMERIKA heet het land der nuchtere realiteit, waar voor fantasie, romantiek, hoogere geestes-vlucht geen plaats is. Wanneer men veel de groote en ook wel de kleine steden van dit werelddeel bezocht heeft, gaat men voor die opvatting gevoelen. Zoo was ik onlangs nog te Cedar Rapids, de bakermat van 't bekende Quaker Oats. Het plaatsje telt 32 duizend zielen en zieltjes, is vol bedrijvigheid en doet erg zijn best, om uit de korte kleeren te geraken. Elke winkel, de nederigste niet uitgezonderd, heeft daar elektrische uithangborden, die gedurig van opschrift en kleur veranderen en het eerste wat men ziet, als men 's avonds uit den trein stapt, is een kolossale licht-annonce: „Cedar Rapids, Home of the Quaker Oats.” Iets verder lees je: „Cedar Rapids suits us, it will you” of, in gemoedelijk Hollandsch: „Het zal u hier even goed bevallen als ons,” enz. enz. Ja, dan krijgt men wel den indruk, dat Amerika een raar landje is, waar reclame en lawaai een groote rol vervullen.

Kortelings echter las ik een bericht in de couranten, dat mij plots weer een geheel anderen kijk op de *United States* gaf. Daarvan wil ik u verhalen.

* * *

Ik had mijn tenten weer opgeslagen in Chicago, Lake Avenue No 3000 zooveel. Mijn kamers zagen uit op het Meer. Bij kalm,

I. TWEE SLAKKENHUIZEN VAN DE IN DE NOORDZEE ALGEMEEN VOORKOMENDE WULK (*BUCCINIUM UNDATUM* L.), WAARVAN HET KLEINSTE DOOR EEN HEREMIETKREEFT BEWOOND IS, DIE NAAR HET ANDERE LEEGE SLAKKENHUIS TOEKRIJPT.

II. DE KREEFT IS BEZIG, HET LEDIGE SLAKKENHUIS TE ONDERZOEKEN. TERWIJL HIJ HET MET DE POOTEN VASTHOUDT, WORDEN DE SCHAREN DIEP IN DE OPENING GESTOKEN.

III. DE VERHUIZING WORDT UITGEVOERD. DE KREEFT STAAT RECHTOP OP HET NIEUWE HUIS, TERWIJL HIJ HET MET DE POOTEN VASTHOUDT EN JUUST OP HET PUNT STAAT HET ACHTERLIJF IN HET NIEUWE HUIS TE STEKEN.

IV. DE HEREMIETKREEFT KRIJPT MET HET NIEUWE HUIS WEG. Tusschen de afzonderlijke opnamen liggen 5 tot 10 minuten. $\frac{1}{2}$ van de ware grootte.

zonnig weer geeft het blauwe water met de vele witte zeilen een vroolijk gezicht en, zoodra het donker wordt, werpt de vuurtoren u in drie kleuren vertrouwelijke knipoogjes toe. Ik keek tevens op Douglas Park, een lap grond zoo groot ongeveer als het Plein in den Haag met een kolossaal standbeeld in 't midden voor een zekeren meneer Douglas, die er dan ook netjes onder begraven ligt, omringd door gras, grintpaden, boomen, banken, enzovoort.

Het is daar een waar Dorado voor jonge moeders en natuurlijk, wanneer 't begint te duisteren, voor de hoop der natie: de amoureuze paartjes. Het was op mijn appartementen dus best uit te houden, zoodat ik maar geen gebruik maakte van de vriendelijke invitatie van eene jongedame, om eenige dagen in Michigan te komen doorbrengen. Dat is een eigenaardige gewoonte hier van de jongemeisjes, en vooral van die in de Country. Ze noodigen je kalmpjes voor een weekje uit, zonder dat ze daar verder iets mee bedoelen. 't Is een uiting van gastvrijheid; anders niet. Wanneer zoiets je in Holland overkwam... je liet dadelijk de maat nemen voor een verlovingsring!

Nu dan; ik zat genoeglijk aan 't raam mijn courant te lezen en dacht er niet over, dat in Amerika nog streken zijn, minder dicht bevolkt en niet zoo geciviliseerd als Chicago. Op krachtige wijze werd ik daaraan echter herinnerd door een kort nieuwsbericht, waarin ook een zekere James Mc Dowell genoemd werd. Plots schoot mij weer de romantische tragedie te binnen, welke met dezen naam in verband staat. Mc Dowell was een prospector en ontginning van mijn. Een prospector noemt men iemand, die, geheel op

Foto C. Steenbergh

DE VERBREEDING VAN DE VIJZELSTRAAT TE AMSTERDAM.

BLOK HUIZEN VIJZELSTRAAT HOEK REGULIERSDWARSSTRAAT, DAT TEN BEHOEVE VAN DE VERBREEDING GESLOOPT WORDT.

van „mush-mush,” waarschijnlijk een verbastering van het Fransche „marche!” Die manier van trekken heet dan ook *mushing*.

Om op mijn verhaal terug te komen: Mc Dowell bezat een paar rijke zilver-claims. In de bewoonde wereld teruggekeerd, huwde hij de dochter van zijn partner. Na eenigen tijd wilde hij onderzoeken, of verdere ontginning van zijn claims de moeite waard was. Zijne vrouw vroeg hem, haar mede te nemen. Hij aarzelde met zijne toestemming: wat moest zij in die rotsachtige wildernis doen? Ten laatste gaf hij toe. Na eenige dagen reizen, trokken zij over een smal pad, dat steil tegen een hoogen berg opliep. Zijn vrouw reed vooruit op een muilezel. Plots begon het dier te steigeren en verdween met zijn kostbaren last in den afgrond. Eerst 24 uur later vond de rampzalige prospector het doode dier, 2000 voet beneden de plek, waar het ongeluk gebeurde. Krankzinnig van verdriet, gekweld door honger en dorst — dertig uur had hij niets gegeten of gedronken — ontwaarde hij een vijftig meter verder eene vormlooze massa. Dit was zijne vrouw, nog in leven, maar bewusteloos. Het kon niet anders, of alles in en aan haar lichaam moest gebroken zijn. Hij goot brandewijn tusschen haar opeengeklemdde lippen en toen zij weer tot zichzelf kwam, was haar lijden zoo ontzettend, dat zij hem smeekte, met zijn revolver een eind aan haar leven te maken. — Wat moest hij doen? Honderd mijlen in den omtrek bevond zich geen menschelijk wezen en de dichtst bijzijnde medische hulp was 120 mijlen ver. Aan vervoer kon niet gedacht worden. Zelf zou hij eerst in tien dagen kunnen terug zijn en in dien tijd zou zij de prooi worden van verscheurende wolven. Er bleef hem dus niets over, dan aan haar vreeslijk verzoek gevolg te geven. Hij joeg haar een kogel door het hoofd en verloor dan het bewustzijn. Weer bijgekomen, bedekte hij 't lichaam van zijn vrouw met rotsblokken en aanvaardde vervolgens de lange terugreis naar Calgary. Daar gaf hij zich onmiddellijk aan bij de politie. Twee gendarmes werden er met hem op uitgezonden om te onderzoeken, of hij de waarheid gesproken had. Alles werd juist gevonden, zooals de ongelukkige het had beschreven. Men sprak hem dan ook vrij; doch zeven jaar lang was hij zenuwlijder en, hoewel hij nu weer vrij normaal is, blijft hij nog steeds onder behandeling.

Men ziet dus, dat ook in het nuchter zaken-doende Amerika romantiek is te vinden en wel van het heftigste soort. Lijkt deze historie niet op een handig in elkaar gezette sensatie-film? Toch is ze, helaas, bittere werkelijkheid.

B.

Foto C. Steenbergh

DE VERBREEDING VAN DE VIJZELSTRAAT TE AMSTERDAM. DE WINKELPUI, MET HET TYPISCHE UITHANGBORD, DIE SLACHTOFFER VAN DE VERBREEDING WORDT.

Foto C. Steenberg.

DE VERBREEDING VAN DE VIJZELSTRAAT TE AMSTERDAM.
GEZICHT OP HET SOPHIAPLEIN EN DEN NAUWEN INGANG VAN DE VIJZELSTRAAT, DIE DOOR AFBRAAK VAN DE HUIZEN RECHTS VERBREED WORDT.

De verbreding van de Vijzelstraat te Amsterdam.

Nu het er dan toch eindelijk van komen zal, plaatsen wij op deze bladzijden eenige afbeeldingen van huizenblokken, die zullen verdwijnen.

Onder sloopershanden vallen alle huizen, die men op de afbeelding boven op de vorige bladzijde ziet; te betreuren is voornamelijk de verdwijning van het hoekhuis.

Daaronder is de pui van den winkel „De bloeiende theeboom” afgebeeld, met het typische uithangbord, dat reeds verwijderd is. Ook dit huis zal weldra onder de slagen van den moker vallen.

Op onze derde afbeelding ziet men den noordelijken ingang van den Vijzelstraat. Het blok, dat afgebroken wordt, heeft de breedte van de vijf gevels tusschen Vijzelstraat en Munttoren, die men op deze afbeelding geheel ziet. Hier verdwijnen eenige merkwaardige topgevels.

Gelukkig zal er dus niet zoo heel veel moois gesloopt worden. En — men moge zich zeer dikwijls ten onrechte op de eischen van het verkeer hebben beroepen, om sloopplannen te verdedigen, hier is, zooals ieder zal toestemmen, van een voorwendsel geen sprake.

Het was daarom met een slechts weinig bloedend hart, dat wij deze afbeeldingen plaatsten, die vooral later met belangstelling zullen worden beschouwd.

EEN VERGETEN OPSCHRIFT.

Toen in dit voorjaar de Canadeesche parlamentsgebouwen te Quebec afgebrand waren, moest voor de loopende zittingen in allerijl naar een nieuwe localiteit worden omgezien. De keuze viel op de zalen van het groote Victoria-Museum aldaar, dat met spoed tot parlamentsgebouw werd ingericht. Men hamerde en timmerde en deed alles naar de zolders verhuizen of naar elders overbrengen, om maar binnen enkele dagen een waardig huis voor de Volksvertegenwoordiging in te richten. Reeds was de eerste zitting begonnen, toen men boven de toegangsdeuren tot de vergaderzaal van den senaat nog een vergeten bordje ontdekte met het opschrift: „Verzameling van fossiele dieren”.

G.

HET AMERIKAANSCH DUEL.

DOOR EWALD GERHARD SEELIGER.

(Geautoriseerde Vertaling).

(9)

„VERTEL maar verder, dan komt alles mij weer in de gedachte!” glimlachte Tom en zette zijn kopje aan den mond. „Het begint in mijn hoofd al hoe langer hoe helderder te worden. Maar sla niets over! Geef je een beetje moeite!”

En Maggie gaf zich werkelijk veel moeite en bracht het verhaal van Patrick Peppercorn's Chicagosche avonturen zonder haperen ten einde.

„Tante wilde met je trouwen, maar jij wilde niet, omdat je nog een vrouw in Ierland had. Maar dat weet ik alleen, en ik verraad niets. Toen kwam je op de gedachte, den Bond voor ethische huwelijkshervorming te stichten, en daarop sloot je met tante een huwelijkscontract. Had het liever dadelijk met mij gesloten! Ik heb je dat duidelijk genoeg te verstaan gegeven. Maar ik was toen voor jou niets als een klein dom meisje. Een paar weken later wist Club je te bekoren. En je was zoo dom, tante het contract op te zeggen, ofschoon je wist, dat met haar niet te spotten valt. Je sloot met Club ook een contract. Tante berustte niet in de opzegging. En zoo had je plotseling twee ethische vrouwen. Dat bleef echter voorloopig nog geheim. Alleen ik wist het, omdat je daarop ook met mij een contract wilde aangaan. Je moest echter eerst de opzegging aan Club berichten, die er natuurlijk ook niet in berustte. En nu heb je drie vrouwen, en mijn contract kan niet opgezegd worden, want ik heb de daarop betrekking hebbende paragraaf doorgehaald”.

„Dus”, riep Tom, nadat hij zich van zijn klimmende verbazing over deze ethische buitenisigheden eenigszins hersteld had. „ik heb twee opgezegde vrouwen en een niet-opgezegde vrouw. Want de twee opzeggingen handhaaf ik natuurlijk in 't belang van de openbare zedelijkheid”.

„Ze zullen je voor den rechter brengen!” waarschuwde Maggie ernstig. „En dan ben je er bij. Tante heeft de hulp van Sniffler & Co. ingeroepen, en die hebben vastgesteld, dat het contract een leemte vertoont. Er kan niet eenzijdig worden opgezegd”.

„Vervloekt!” riep Tom boos. „Dan vliegen we er lelijk in”.

„O Patrick!” smeekte zij hartstochtelijk en sloeg haar armen om zijn hals. „Laten we vluchten! Dadelijk! O, God, neen, dat

kan niet! Tante heeft een leger kellners gemobiliseerd om je vlucht te verhinderen. Je kunt het hotel niet verlaten, zonder dat alarm gemaakt wordt. Wat nu te doen?"

En Maggie zuchtte diep.

Tom zat onbeweeglijk ter neer. Patrick Peppercorn's ethische malligheden lagen hem zwaar op de maag.

„Geef me tenminste één enkelen zoen!" bedelde zij en drukte plotseling haar lippen op zijn mond.

Tom liet het toe, om haar niet te krenken, maar alleen door sterk aan Gladys te denken was hij in staat, zijn lust om dezen wonderzoeten kus terug te geven, te bedwingen. Hij bracht zelfs zijn handen op zijn rug in veiligheid, want Maggie had reden om te verwachten, dat ze in de armen genomen zou worden. Daar het hem niets gaf, sprong hij op. Toen liep zij van hem weg, met tranen in de oogen.

„Patrick, je houdt niet meer van me!" jammerde zij. „Je houdt van een ander. Ben je weer met een andere vrouw getrouwd?"

„Nee!" stiet hij bijna ruw uit. „Ik ben Tom Fleitman. Ik ben in 't geheel niet getrouwd, noch ethisch noch onethisch."

„Patrick!" riep Maggie, ontsteld achteruit wijkende. „Dat lijkt veel op een idee-fixe. Je wordt toch niet heelemaal krankzinnig?" En de tranen liepen als beekjes over hare wangen.

Tegen het medelijden was Tom niet gepantserd. Hij trad op haar toe, vatte hare handen en zei: „Waarom huil je, Maggie? Ik kan je niet zien huilen."

„Heb je werkelijk weer een andere vrouw lief, Patrick?" vroeg ze met bevende lippen. „Ik sterf, zoodra je mij verlaat."

„Als ik je leven daarmee kan redden, lieve Maggie," sprak hij en keek haar vast aan, „dan ben ik Patrick Peppercorn, er gebeure wat wil!"

Dadelijk trok een vroolijke glans over haar gezicht. En het was Tom werkelijk niet mogelijk haar uit haar dwaling te helpen.

„Ik mòet wel Patrick Peppercorn zijn!" ging hij voort en balde zijn vuisten, alsof hij deze goedbedoelde leugen daarmee bekrachtigen moest. „Wie zou ik dan wel anders zijn? Maar ga nu weg, Maggie, spoedig! Ik moet een paar brieven schrijven."

Zij drukte zich tegen hem aan, keek stralend naar hem op en hare donkere oogen bedelden zóó dringend om een kus, dat hij haar een zeer zachten op haar wang drukte.

„O!" zuchtte zij gelukkig, waarna zij langzaam de kamer verliet.

Tom keerde tot zijn thee terug en beproefde, zich een heldere voorstelling van Patrick Peppercorn te maken. Deze man, die op de grenslijn tusschen gentleman en schurk stond, bezat ongetwijfeld nog andere voortreffelijke eigenschappen. Gezwegen nog van zijn eerste vrouw in het groene Ierland, was hij op 't oogenblik een ethische trigamist. En die heele Bond voor ethische huwelijks-hervorming was niets als een handige vondst, voor eigen gebruik bestemd. In elk geval was hij geen gewoon man.

Tom's sympathie voor Patrick Peppercorn bleef wassen.

Daar ging de deur open; Evangeline Cravath trad binnen. Tom stond op, bood haar een stoel aan, en verschanste zich weer achter zijn thee. Zij ging met al de waardigheid van een gekrenkte weduwe van een Vorst der vleeschfabrikanten op het puntje van den stoel zitten.

„Lieve Patrick", sprak ze, „Maggie vertelde me zoeven, dat je nog niet geheel hersteld bent. Ik was er ook steeds van overtuigd, dat je vlucht en alles, wat daarop volgde, alleen aan je ziekte toegeschreven moest worden. Dat verontschuldigt je in mijn oogen geheel. Je kunt voor die handelingen eenvoudig niet aansprakelijk gesteld worden."

„Zoo denk ik er net over!" bevestigde Tom met nadruk. „Ik weet van niets."

„Die zwakheid van geheugen, waarvan Maggie sprak, hangt daarmee samen. Ik geloof nu werkelijk, dat het contract, dat je met die afschuwelijke Club gemaakt hebt, reeds gesloten is in een tijd, waarin je niet meer volkomen je verstand beheerschte!"

„Best mogelijk, best mogelijk!" gaf Tom zeer bereidwillig toe.

„Hetzelfde geldt voor het opzeggen van ons contract. Ik zal nooit van mijn rechten afstand doen, allermint ten believe van

deze Club. Denk toch niet, dat zij je trouw is. Wie weet, hoeveel contracten zij in 't geheim nog bovendien gesloten heeft. Je moet begrijpen, dat ik deze verhouding niet langer kan dulden."

„Maar haar contract is toch ook opgezegd!" sprak Tom.

„Dat ontkent ze!" antwoordde Evangeline Cravath bits. „En als we nagaan, hoe je je tot dusverre in deze zaak gedragen hebt, is er helaas alle reden, om haar gelijk te geven. Het is ook onnoodig, om die opzegging te herhalen. Zij zal bij die opzegging evenmin berusten als ik dat gedaan heb. Nee, het contract, dat Club heeft, is ongeldig, omdat bij tekening mijn contract nog bestond. Zoo noodig kan de rechter daarover oordeelen. Maar om jouwentwille wil ik het zoover niet laten komen. Maar je moet haar voor altijd laten loopen. Maak je niet bezorgd over haar, zij sterft niet aan een gebroken hart. Zij is een wuft lichtzinnig mensch, niettegenstaande haar jaren."

Tom vond dat zeer overdreven. Tot Elinor Club voelde hij zich bovendien getrokken door een geheimzinnige, hem nog onverklaarbare sympathie, terwijl Evangeline Cravath, trots haar anderhalf miljoen dollars, hem gestolen kon worden. Hij voelde hoe langer hoe grooter tegenzin tegen haar opkomen.

„Wat moet ik dus doen?" vroeg hij nieuwsgierig.

„Je keert met ons naar Chicago terug en verbreekt alle betrek-

kingen met deze Club. Zij is tactloos en onbeschaafd en is bovendien van heel ordinaire familie. Er komt nog bij, dat zij getrouwd schijnt te zijn; haar man wil zich niet van haar laten scheiden. Dat verklaart heel veel. Ik zal Snitter & Co opdragen, haar vroeger leven eens nauwkeurig te onderzoeken."

Op hetzelfde oogenblik vloog de deur open, en Elinor Club stond op den drempel. Zij was levendiger dan ooit.

„Smaakt het je, Patrick!" riep ze, in de handen klappend. „Dat is heerlijk. Maak maar, dat je heel gauw weer op krachten komt!"

Evangeline Cravath, die door haar geheel genegeerd werd, verhief zich met een zeer minachtend gebaar.

„Voor mij behoeft U niet weg te gaan!" zei Elinor Club zoo minzaam mogelijk, en zij kon geraffineerd minzaam zijn, vooral tegen Evangeline Cravath. „Wij beiden behoeven ons toch voor elkander niet te geneeren." Toch maakte zij hoffelijk maar duidelijk den weg naar den deur vrij.

„Ja, er zijn vrouwen", sprak Evangeline Cravath met een verpletterenden blik, die echter totaal zijn uitwerking miste, „vrouwen, die geen schaamte bezitten."

„Maar er zijn andere vrouwen, die zich des te meer schamen!" repliceerde Elinor Club luchtig.

Nu ruischte Evangeline Cravath ziedend van woede de kamer uit. Elinor Club sloot de deur achter haar dicht en draaide den sleutel om.

Dat begint er dreigend uit te zien! dacht Tom.

„Eindelijk zijn we weer alleen Patrick! Mijn Patrick", riep Elinor Club, drong zich dicht tegen hem aan en nam zijn hoofd tusschen haar roze babyhandjes. „Laat me je eens bezien. Zeg Patrick, nog nooit is het me zoo als vandaag opgevallen, hoeveel je op mijn eersten man lijkt. Jullie lijkt als twee druppels water op elkaar."

„Je hebt mij nog nooit van hem gesproken!" antwoordde Tom en stak opnieuw een koekje in den mond.

„O, lieve hemel!" zuchtte ze, liet hem los en ging naast hem zitten. „Dat ben je dus ook vergeten. Van Maggie hoorde ik al zoo iets. Het moet er raar in je hoofd uitzien. Dat heb ik je toch alles precies verteld. Je weet dat ik de oprechtheid in persoon ben. Ik kan nu eenmaal niets verzwijgen. Ik heb je toch haarfijn opgebiecht, vóór ik met je het contract sloot, dat ik drie dagen na ons huwelijk van mijn man weggeloopt ben omdat hij me gewoonweg tè vervelend was. Ik was er daarna een tijd lang naar aan toe. Van scheiden wilde hij niets weten. En ik zou wel naar hem teruggekeerd zijn, als me die groote erfenis niet onverwachts in den schoot was gevallen."

„Hoeveel was het ook weer?" vroeg Tom.

„Honderduizend dollars!" lachte zij en stootte hem met haar ronden elleboog in de zijde. „De helft is al weg. In zes jaren! Maar voor jou, Patrick, is me geen offer te groot."

(Wordt vervolgd).

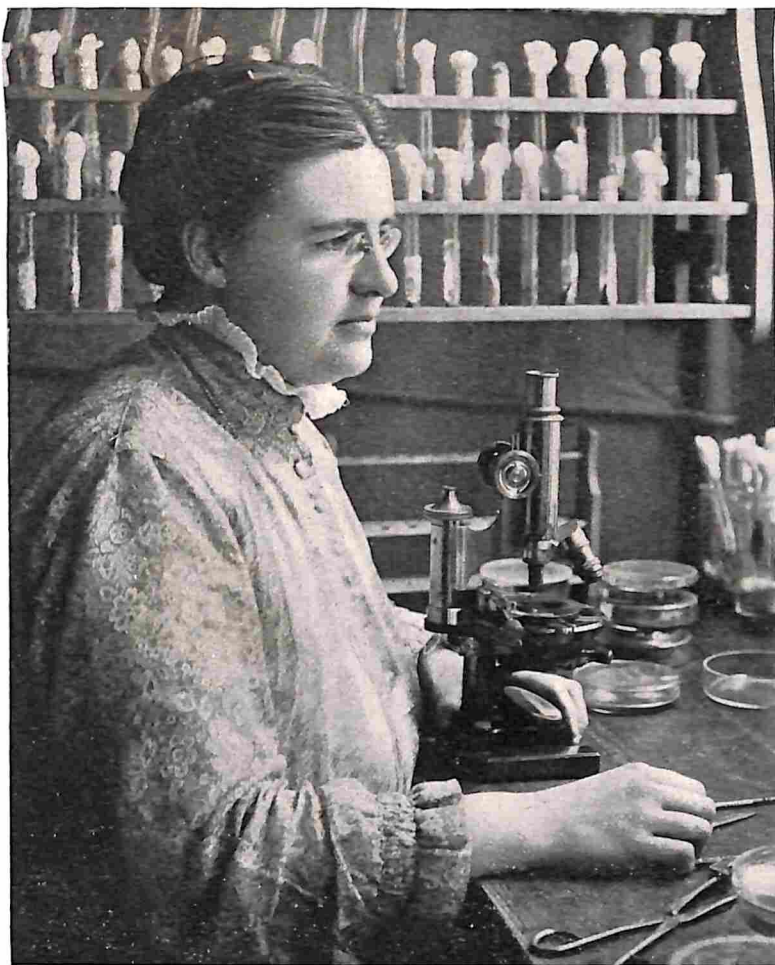

Foto Haagsch Ill. Bur.

D^r. JOH. WESTERDIJK,

DIRECTRICE VAN HET PHYTO-PATHOLOGISCH LABORATORIUM TE AMSTERDAM, BENOEMD TOT BUITENGEWOON HOOGLEERAAR IN DE WIS- EN NATUURKUNDE AAN DE RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT VOOR HET ONDERWIJS IN DE ZIEKTEKUNDE DER PLANTEN.

Mejuffrouw Westerdijk is de eerste vrouwelijke hoogleeraar in ons land.